

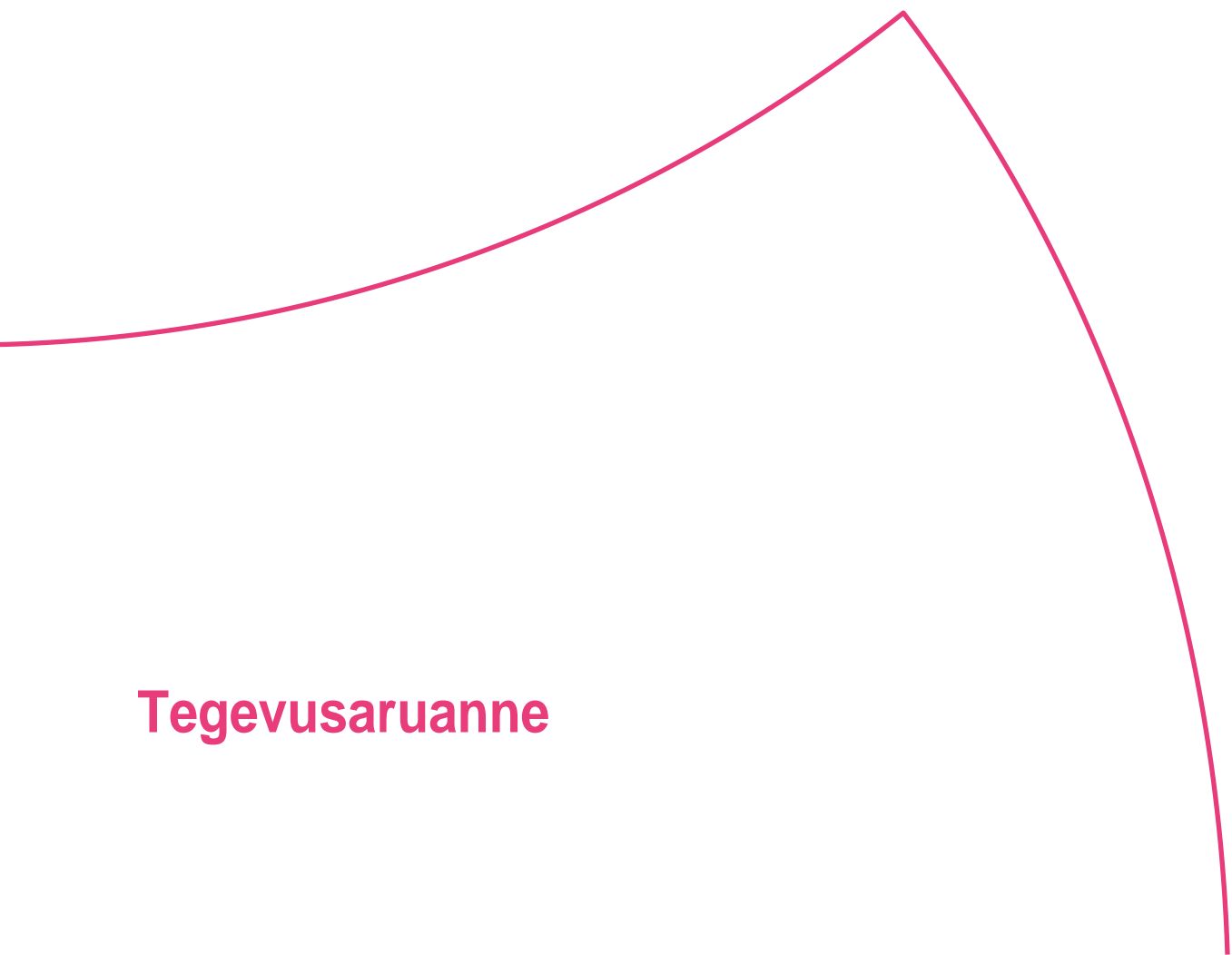

2024. aasta 9 kuu aruanne

TERVISEKASSA

Sisukord

TEGEVUSARUANNE	3
LÜHIKOKKUVÕTE	4
EELARVE TÄITMISE ARUANNE	5
TULUD	9
TERVISHOIUKULUD	10
1. TERVISHOIUTEENUSED	10
1.1 HAIGUSTE ENNETAMINE	10
1.2 PEREARSTIABI	11
1.3 ERIARSTIABI	11
1.4 ÕENDUSABI	13
1.5 HAMBARAVI	13
1.6 KIIRABI	14
1.7 RAVIKINDLUSTAMATA INIMESTE VÄLTIMATU RAVI	14
1.8 MUUD TERVISHOIUTEENUSED	14
2. TERVISEDENDUS	15
3. RAVIMID	17
4. AJUTISE TÖÖVÕIMETUSE HÜVITISED	18
5. MEDITSIIINISEADMETE HÜVITISED	19
6. EESTIS KINDLUSTATU RAVIVÄLISRIIGIS	20
7. MUUD KULUD	21
TERVISEKASSA TEGEVUSKULUD	22
RAAMATUPIDAMISE 9 KUU ARUANNE	23

Tegevusaruanne

Lühikokkuvõte

Tervisekassa kogu 2024. aasta eelarveks on planeeritud 2,4 miljardit eurot, mida on võrreldes 2023. aasta eelarvega 9,3% ehk 202 miljonit eurot enam. Uued teenused 2024. aasta eelarves on Tervisekassa 1. juulist ületunud vanglameditsiini teenuse korraldamine ja rahastamine ning tervishoiuteenuse osutaja vastutuskindlustus ehk patsiendikindlustus. Vanglameditsiini rahastamine algas 2024. aasta 1. juulist ning patsiendikindlustus rakendub 1. novembrist. Samuti on arvestatud uute tõendus põhiste tervishoiuteenuste, ravimite ja meditsiiniseadmete lisamisega tervishoiuteenuste loetellu kogu 2024. aasta jooksul.

Tervisekassa 2024. aasta 9 kuu eelarve tulem on 25 miljonit eurot. 2024. aasta 9 kuu eelarvesse oli tulemina planeeritud 71 miljonit eurot.

Tulusid laekus 9 kuu jooksul ligi 1,8 miljardit eurot ning tulude eelarve täitmine on 99%. 2023. aasta 9 kuuga võrreldes on laekumine kasvanud ligi 83 miljoni euro ehk 5% võrra. Võrreldes Rahandusministeeriumi suvise majandusprognoosiga, mille järgi võib aasta lõikes oodata ligi 45 miljoni võrra väiksemat sotsiaalmaksu ravi-kindlustuse osa laekumist, on sotsiaalmaksu tulude laekumine olnud seni loodetust parem.

Tervisekassa poolt rahastatavate tervishoiukulude summa oli üle 1,7 miljardi euro, mis on kavandatud eelarvest ligi 36 miljonit eurot suurem. Kulude eelarve täitmine on 102%. 2023. aasta 9 kuuga võrreldes on selle aasta tervishoiuteenuste eelarve kulud suurenenud ligi 193 miljoni euro ehk 16% võrra.

2024. aasta 9 kuu eelarve täitmist mõjutasid peamiselt:

- tervishoiuteenuste (eriarstiabi) prognoositust suurem kasutus;
- ravimite prognoositust suurem kasutus;
- ajutiste töövõimetushüvitiste kavandatust väiksem kasutus.

Käesolevaks aastaks prognoosib Rahandusministeerium sotsiaalmaksu alalaekumist, mis tähendab et Tervisekassa võib 2024. aasta lõpetada kuni 23 miljonilise puudujäägiga, mis on kehvem väljavaade kui Tervisekassa eelarves.

Eelarve täitmise aruanne

Tabel 1. Eelarve täitmine tuhandetes eurodes

	2024 9 kuu tegelik	2024 9 kuu eelarve	Eelarve täitmine	2023 9 kuu tegelik	Muutus 2024 vs 2023
TERVISEKASSA TULUD					
Sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa	1 424 964	1 442 626	99%	1 339 802	6%
Tegevustoetus	306 436	307 032	100%	285 904	7%
Tulud kindlustuslepingute alusel	1 544	1 471	105%	1 407	10%
Sissenõudud ja tulud ravikindlustus-hüvitistelt	2 224	1 639	136%	1 504	48%
Finantstulud	19 084	15 750	121%	12 686	50%
Muud tulud	14 239	11 588	123%	44 305	-68%
TERVISEKASSA EELARVE TULUD KOKKU	1 768 491	1 780 106	99%	1 685 608	5%
TERVISHOIUKULUD					
Tervishoiuteenuste kulud	1 392 536	1 352 819	103%	1 199 541	16%
Haiguste ennetamise kulud	21 091	22 283	95%	17 879	18%
Perearstiabi kulud	210 981	211 654	100%	184 510	14%
Eriarstiabi kulud	925 747	882 305	105%	57 154	15%
Õendusabi kulud	68 500	67 358	102%	57 154	20%
Hambaravi kulud	78 820	79 215	100%	64 626	22%
Kiirabi kulud	66 868	67 036	100%	58 435	14%
Ravikindlustamata isikute vältimatu ravi	9 851	10 929	90%	8 665	14%
Muud tervishoiuteenused	10 679	12 039	89%	4 618	131%
Tervisedenduse kulud	2 721	3 065	89%	2 316	17%
Ravimite kulud	170 139	163 934	104%	174 017	-2%
Kindlustatutele kompenseeritavate ravimite kulud	150 769	143 110	105%	131 550	15%
Täiendav ravimihüvitis	5 339	5 017	106%	4 706	13%
HIV, AIDS, antidoodid ja immuunpreparaadid	12 238	12 973	94%	10 898	12%
COVID-19 ravimid	1 793	2 834	63%	26 863	-93%
Ajutise töövõimetuse hüvitiste kulud	114 127	116 431	98%	117 284	-3%
Meditiiniseadmete hüvitise kulud	14 600	15 245	96%	13 342	9%
Eesti kindlustatute ravi välisriigis	6 367	7 909	81%	2 780	129%
Muud kulud	28 094	32 926	85%	35 875	-22%
Tervishoiukulud kokku	1 728 585	1 692 330	102%	1 545 155	12%

	2024 9 kuu tegelik	2024 9 kuu eelarve	Eelarve täit- mine	2023 9 kuu tegelik	Muutus 2024 vs 2023
TERVISEKASSA TEGEVUSKULUD					
Tööjõukulud	8 085	8 693	94%	7 101	14%
Majandamiskulud	1 830	2 087	88%	1 912	-4%
Infotehnoloogia kulud	3 508	4 084	86%	2 784	26%
Arenduskulud	149	405	37%	256	-42%
Muud tegevuskulud	1 070	1 129	95%	1 664	-36%
Tervisekassa tegevuskulud kokku	14 642	16 398	90%	13 717	7%
EELARVE KULUD KOKKU	1 743 227	1 708 727	102%	1 558 872	12%
EELARVE TULEM	25 264	71 379	-	126 735	-

Tabel 2. Olulisemad näitajad 9 kuud 2020–2024

	2024 9 kuu tegelik	2023 9 kuu tegelik	2022 9 kuu tegelik	2021 9 kuu tegelik	2020 9 kuu tegelik	Muutus 2024 vs. 2023
Kindlustatute arv perioodi lõpus	1 288 159	1 299 905	1 302 021	1 272 169	1 264 313	–1%
Tervisekassa tulud (tuhat eurot)	1 768 550	1 685 608	1 499 070	1 398 482	1 244 273	5%
Tervishoiukulud (tuhat eurot)	1 728 585	1 545 156	1 361 753	1 287 290	1 181 989	12%
Tervishoiuteenuseid ja hüvitisi kasutanud inimeste arv						
Perearstiabi	992 603	992 461	1 068 356	1 012 936	930 074	0%
Eriarstiabi	687 985	687 972	674 719	647 654	631 748	0%
ambulatoorne ravi	673 331	673 402	660 540	633 021	616 972	0%
Päevaravi	50 814	49 792	43 915	40 468	38 825	2%
statsionaarne ravi	92 303	91 690	90 687	91 710	91 119	1%
Õendusabi*	25 542	24 030	23 281	22 730	18 997	6%
Hambaravi	173 973	166 429	155 465	141 896	139 952	5%
Hüvitisi kasutanud inimeste arv						
Hambaravihüvitis	316 453	303 299	287 326	249 346	215 226	4%
Proteesihüvitis	29 131	29 136	28 838	28 095	25 311	0%
Soodusravimid	838 080	825 722	802 483	767 698	770 747	1%
Meditiiniseadmed	90 526	85 468	76 866	67 828	65 464	6%
Töövõimetushüvitis	144 624	184 511	281 441	211 352	174 165	–22%
Haigushüvitis	105 269	149 612	249 015	181 993	135 865	–30%
Hooldushüvitis	46 484	46 761	52 817	37 959	43 899	–1%
Tööõnnetushüvitis	2 428	2 505	2 656	2 702	2 635	–3%
Vastuvõttude arv						
Perarstiabi vastuvõttude arv	6 061 846	5 893 369	6 408 352	5 832 508	5 038 328	3%
perearsti vastuvõttud	3 368 872	3 434 795	3 766 592	3 566 896	3 433 400	–2%
sh perearsti kaugvastuvõttud	1 953 637	1 968 606	2 281 315	2 237 503	1 879 294	–1%
pereõe vastuvõttud	2 491 439	2 245 272	2 414 464	1 982 863	1 376 459	11%
sh pereõe kaugvastuvõttud	1 847 708	1 652 580	1 896 880	1 431 870	871 589	12%
profülaktilised vastuvõttud**	201 535	213 302	227 296	282 749	228 469	–6%
Eriarstiabi ambulatoorseste vastuvõttude arv	2 745 150	2 740 484	2 618 944	2 577 875	2 714 728	0%

	2024 9 kuu tegelik	2023 9 kuu tegelik	2022 9 kuu tegelik	2021 9 kuu tegelik	2020 9 kuu tegelik	Muutus 2024 vs. 2023
Operatsioonide arv	113 152	110 003	101 305	94 814	90 473	3%
ambulatoorne ravi	15 794	13 911	12 984	12 499	10 181	14%
Päevaravi	47 658	47 871	41 543	37 012	34 767	0%
statsioonarne ravi	49 700	48 220	46 777	45 303	45 525	3%
Ravimihüvitis						
soodusretseptide arv	7 455 136	7 058 606	6 786 502	6 432 024	6 327 454	6%
soodusretseptide keskmine maksumus Tervisekassale (eurot)	20,22	18,64	17,72	18,04	17,28	8%
soodusretseptide keskmine maksumus patsiendile (eurot)	6,87	6,82	6,71	6,76	6,72	1%
Ajutise töövõimetuse hüvitis						
Tervisekassa hüvitatud ajutise töövõime- tuse päevade arv ***	3 522 498	4 047 108	5 611 734	5 741 394	5 397 041	-13%
Ühe päeva ajutise töövõimetuse hüvitise keskmine maksumus (eurot)	32,4	29,0	28,3	28,3	27,6	1%

* Alates 2021. aastast lisandus näitajatesse (täismahus) õendusteenus üldhooldekodus, seega ei ole 2021. ja 2020. aasta vastuvõttude arvud võrreldavad.

**Perearsti profülaktiline vastuvõtt sisaldab ennetavat tervisekontrolli ja immuniseerimisi, sh perearstide tehtud COVID-19 vaksineerimisi alates 2021. aastast.

*** Alates 1. aprillist 2022 maksab Sotsiaalkindlustusamet sünnitushüvitise asemel ema vanemahüvitist.

Tulud

Praegune ravikindlustussüsteemi eelarve sõltub kõige enam töajoomaksude, sh kohustusliku sotsiaalmaksu laekumisest. Sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa moodustab hetkel ligi 80% Tervisekassa tuludest.

Hoolimata pessimistlikest majandusproгноosidest jäi tulude eelarve täitmine 2024. aasta 9 kuu jooksul planeeritu piiresse (99%).

2024. aasta 9 kuu **sotsiaalmaksu ravikindlustuse tulu** laekumine oli üle 1,4 miljardi euro, mis oli kavandatud eelarvest üle 17 miljoni euro võrra väiksem (eelarve täitmine 99%). 2023. aasta 9 kuuga võrreldes kasvas laekumine üle 85 miljoni euro ehk 6% võrra.

Tervisekassa 2024. aasta 9 kuu **tegevustoetuse eraldis** oli kokku üle 306 miljoni euro, jäädes planeeritu piiresse (eelarve täitmine 100%). Sellest 214 miljonit eurot moodustas tulu mittetöötavate vanaduspensionäride pensionitelt (2023. aasta 9 kuu jooksul ligi 191 miljonit eurot) ning ligi 92 miljonit eurot toetus tervishoiukulude katteks ja tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamiseks (2023. aasta 9 kuu jooksul 95 miljonit eurot). Vanaduspensionitelt laekuva tulu kasv on tingitud pensionite indekseerimisest.

Võrreldes planeerituga laekus **kindlustuslepingute alusel saadavat tulu** kokku üle 1,5 miljoni euro, mida on kavandatud eelarvest 73 tuhande euro ehk 5% võrra enam. 2023. aasta 9 kuuga võrreldes kasvasid tulud 10%, mida mõjutas vabatahtlikest kindlustuslepingutest saadava tulu parem laekumine.

2024. aasta 30. septembri seisuga oli kindlustatud inimesega võrdsustamise lepingu alusel kindlustatud 651 inimest ja kindlustusmaksetest saadi tulu ligi 1,3 miljonit eurot. Eelneva aasta sama ajaga võrreldes suurenes vabatahtliku kindlustuslepingu sõlminud inimeste arv 20 inimese võrra, vabatahtlikest kindlustuslepingutest saadud tulu kasvas 127 tuhande euro võrra. Kindlustusmaksete suurenemine on seotud Eesti keskmise brutokuupalga tõusuga.

Tulu riikidevahelisest kindlustuslepingutest saadi 239 tuhat eurot ehk 4% enam kui 2023. aasta 9 kuu jooksul.

Sissenõuetena esitas Tervisekassa 2024. aasta 9 kuu jooksul nõudeid 2,2 miljoni euro ulatuses, mida on kavandatud 585 tuhande euro ehk 36% võrra enam.

Tervisekassa saab Rahandusministeeriumiga sõlmitud hoiulepingu alusel riigi kontsernikontol hoitava raha jäägilt **finantstulu**, mille suurus on võrdne riigi kassareservi tulususega. Tulusus sõltub perioodi jooksul võlakirjaturu hinnaliikumisi mõjutanud sündmustest ja lühiajalise deposiidi intressimääradest. 2024. aasta 9 kuu jooksul teenis Tervisekassa riigi kontsernikontol hoitava raha jäägilt intressitulu üle 19 miljoni euro ehk üle 6 miljoni euro enam kui eelmisel aastal samal ajal.

Tulu sihtfinantseerimisest laekus muudesse tuludesse ligi 10 miljonit eurot: Sotsiaalministeeriumi kaudu tulid vahendid (ca 9,8 miljonit eurot kokku) Ukraina sõjapõgenike ja sõjas haavata saanute raviks, vanemapuhkuselt naasnute soodsama töövõimetushüvitise skeemi rakendamiseks ning vaktsiinikindlustuse kulude katmiseks ning 117 tuhat eurot laekus COVID-19 vaktsiini Nuvaxovid annetuseks.

Muude tulude eelarve täitmist mõjutas kõige enam tulu laekumine EL-i liikmesriikide kindlustatutele Eestis osutatud raviteenuste eest, mis kavandatuga võrreldes oli 2,6 miljoni euro ehk 71% võrra suurem: nõuetest liikmesriikide pädevatele asutustele laekus EL-i liikmesriikide kindlustatutele Eestis osutatud raviteenuste eest tulu üle 4 miljoni euro (2023. aasta 9 kuu jooksul 1,5 miljonit eurot). Majandustegevusest, sh muu tuluna majandustegevusest, viivistest, leppetrahvidest ja valuutakursi muutustest saime tulu kokku üle 30 tuhande euro, mida on sama palju kui eelmisel aastal samal ajal. Lisaks on muudes tuludes kajastatud hulгимүүjatele suukaudsete COVID-19 ravimite müügist saadud tulu summas 64 tuhat eurot.

Tervishoiukulud

1. Tervishoiuteenused

Tervishoiuteenuste 9 kuu eelarve täitmine oli kavandatust ligi 40 miljoni euro võrra suurem (täitmine 103%). 2024. aasta 9 kuu tervishoiuteenuste eelarve täitmist mõjutas kõige enam eriarstiabi eelarve prognoositust üle 43 miljoni euro võrra suurem kasutus (täitmine 105%).

Eelmise aasta sama perioodiga võrreldes kasvas tervishoiuteenuste tegelik rahastamine 16% ehk ligi 193 miljonit eurot, millest kõige suuremas mahus ehk üle 122 miljoni euro võrra ehk 15% enam tasusime eriarstiabi teenuste eest, üle 26 miljoni euro ehk 14% võrra enam perearstiabi teenuste eest ning üle 14 miljoni euro ehk 22% võrra enam hambaraviteenuste eest.

1.1 Haiguste ennetamine

2024. aasta 9 kuu haiguste ennetamise rahastamise mahuks oli kavandatud üle 22 miljoni euro, tegelikult kasutuseks kujunes 21 miljonit eurot (eelarve täitmine 95%). Võrreldes eelmise aasta sama ajaga tasusime üle 1,3 miljoni euro võrra suuremas mahus ennetusprojektidele (rinna-, emakakaela- ja jämesoolevähi ennetamine) mis näitab, et inimesed peavad regulaarseid tervisekontrolle tähtsaks. Suuremas mahus rahastamine on seotud rinnavähi sõeluuringu sihtrühma laiendamisega: 2024. aastal laienes sihtrühm ja lisaks 50-68-aastastele kutsutakse käesoleval aastal uuringule ka 70- ja 74-aastased naised.

Võrreldes eelmise aasta sama ajaga on rinnavähi ja jämesoolevähi sõeluuringute osalusmäärad suurenenud 1% võrra. Emakakaelavähi sõeluuringu osalusmäär on jäänud samaks, kuid hetkel on puudu veel tehtud kodutestide statistika, mida koostöös Tervise Arengu Instituudiga pakume alates 2024. aasta algusest kõigile emakakaelavähi sõeluuringule kutsutud naistele. Sõeluuringute hõlmatuse suurendamiseks saadab Tervisekassa sõeluuringule kutsumisel personaalseid SMS-kutseid, viib üldise teadlikkuse kasvatamiseks läbi erinevaid sõeluuringu kampaaniaid ning suurendab läbi maakondlike terviseedendajate võrgustike inimeste teadlikkust vähi sõeluuringutest.

2024. aastal töötame rinnavähi varajase avastamise ja ennetuse personaliseeritud sõeluuringu programmi arendamisega, millega on plaanis alustada 2025. aasta jooksul. Sõeluuringu sihtrühm on 40-aastased naised, kelle nõusolekul arvutatakse nende geenianalüüsi põhjal isiklik riskiskoor haigestuda rinnavähki. Kõrgema riskiskooriga naised peaksid hakkama teistest varem kontrollis käima, teised jätkavad tavapärasel vanusepõhisel (alates 50. eluaastast) sõeluuringuprogrammis.

Jätkus kopsuvähi sõeluuringu piirkondlik katseprojekt, mida Tervisekassa rahastab 2022. aastast alates. Katseprojekt hõlmab Tartu linna ja maakonna perearstide patsiente: 92-st Tartu linna ja maakonna perearstikeskusest on praeguseks projektiga liitunud 87 (94%). Projekti veab Tartu Ülikool koos Tartu Ülikooli Kliinikumiga. Tervisekassa tasus 2024. aastal 9 kuu seisuga katseprojekti elluviimiseks kokku 554 tuhat eurot, millest 297 tuhat eurot maksti Tervisekassa ennetuse eelarvest ja 257 tuhat eurot innovatsioonifondi kuludest.

Võrreldes aasta varasemaga tasusime üle 1,2 miljoni euro enam koolitervishoiu teenuse eest. Peamiseks kasvu põhjuseks oli alates 01.02.2024 muutunud riiklik immuniseerimiskava: kui varem vaktsineeriti HPV vastu vaid 12 aastaseid tüdrukuid, siis nüüd kuuluvad sihtgruppi nii tüdrukud kui poisid vanuses 12-14 aastat ning täiendavalt võimaldati tasuta vaktsineerimist ka 15-18 aastastele noortele. Üheks kasvu põhjuseks saab lugeda ka kooliõdede kvaliteedisüsteemi rakendumist, mille tulemusena on suurenenud lisaks vaktsineerimistele ka tervisekontrollide läbiviimised. Võrreldes 2023. aasta 9 kuuga suurenes koolitervishoiuteenust saanud õpilaste arv ca 14 000 õpilase võrra.

2024. aastal alustas Tervise Arengu Instituut koos Tervisekassa, Eesti Uroloogide Seltsi ning Tartu Ülikooli Kliinikumi, Põhja-Eesti Regionaalhaigla ja Ida-Tallinna Keskhaiglaga eesnäärmevähi sõeluuringu teostatavusuuringuga. Sõeluuringu kutse saadeti mai lõpus 50–69-aastastele Tallinna ja Tartu meestele, kes ei ole viimase 12 kuu jooksul teinud varakult eesnäärmevähi tuvastavat PSA analüüsi ning kellel ei ole elu jooksul diagnoositud eesnäärmevähi. Kokku on mehi, kellele pakutakse võimalust teha laboris PSA analüüs

(prostata spetsiifilise antigeeni vereanalüüs), rohkem kui 13 000. Eestis on eesnäärmevähk meestel kõige sagedamini diagnoositud vähivorm. Samuti oleme eesnäärmevähki suremuse poolest Euroopas esirinnas. Värise avastamise korral on see vähk väga hästi ravitav.

1.2 Perearstiabi

2024. aasta 9 kuu jooksul tasus Tervisekassa perearstiabi teenuste eest enam kui 210 miljoni euro eest, mida on üle 26 miljoni euro ehk 14% rohkem kui aasta varem samal ajal. Perearstiabi eelarve täideti 100% ulatuses.

Baasraha maksti 290 praksisele ja 442 nimistule, tervisekeskuse baasraha maksti 150 praksisele ja 372 nimistule. Baasraha eelarve täitmine oli 99%. Pearaha kasutus oli 100%: pearaha maksime eelmise aasta sama ajaga võrreldes ligi 15 miljonit eurot rohkem, mis tuleneb hinnamudeli muudatustest. Baasraha maksime 2024. aasta 9 kuu jooksul kokku ligi 24 miljonit eurot ja pearaha ligi 97 miljonit eurot.

Kavandatust ligi 317 tuhat eurot ehk 18% enam tasusime perearstiabis koduõendusteenuse osutamise eest. Koduõendusteenuse osutamise eesmärk on laiendada inimestele perearsti osutatavate teenuste valikut. Koduõendusteenust pakuti tervisekeskustes 2024. aasta 9 kuu jooksul üle 40 000 korra, mida on eelmise aasta sama ajaga võrreldes 11% enam. 2024. aasta 9 kuu jooksul tasusime tervisekeskustes koduõendusteenuse osutamise eest kokku ligi 2,1 miljonit eurot, mida on võrreldes 2023. aasta sama ajaga 23% ehk 400 tuhande euro võrra enam.

Perearsti fondide kasutus oli 2024. aasta 9 kuu jooksul planeeritud mahus. Alates 1. juulist 2024 muutus teraapiafondi süsteem: kui seni sai perearst patsiendi suunata ükskõik millise teenusepakkuja juurde, kes kliinilise psühholoogia, logopeedi või füsioterapeudi teenuseid osutas, ja olenevalt teenusepakkujast tasus teenuse eest kas osaliselt või täielikult Tervisekassa, siis alates käesoleva aasta juulist saab perearst suunata patsiente ravikindlustuse rahastusel vaid Tervisekassa lepingupartneri juurde ja/või osutada teenuseid ise, kui vastav spetsialist on perearstikeskuse palgal. Patsientide jaoks on peamine eelis see, et lepingupartneri juures ei tohi patsiendilt küsida omaosalustasut ega visiiditasut Tervisekassa hüvitatud teenuse eest.

Samuti oleme algatanud perearstiabis mitmeid uusi projekte. Esmatasandi näidisprojektide esimesed tulemused näitasid, et digiteenindusplatvormide kasutamine toetab positiivselt perearstikeskuse tööd ning töökorraldust. 2024. aasta 9 kuu jooksul maksis Tervisekassa digiteenusplatvormide kasutamise eest 351 tuhat eurot. Kinnitatud nimistuga töötavale perearstile tasutakse vaid Tervisekassa poolt heaks kiidetud digiteenusplatvormide kasutamise eest.

Alates 2024. aasta algusest lõi Tervisekassa Tervisekeskuste pilootprojekti, eesmärgiga katsetada uut mudelit, mille kohaselt peab mitmele perearsti nimistule teenust pakkuma ühtse meeskonnana üks perearst koos üldarstide ja teiste tervishoiuspetsialistidega. Katseprojekti eesmärgiks on testida perearstiasandi töökorralduse muutmist tingimustes, kus lähiaastatel võib töö lõpetada ligikaudu 40% perearstidest. 2024. aasta 9 kuu jooksul maksis Tervisekassa tervisekeskuste pilootprojekti tasu Tõrva vallas algatatud projektile 291 tuhat eurot.

1.3 Eriarstiabi

2024. aasta 9 kuu eriarstiabi rahastamise mahuks oli kavandatud üle 882 miljoni euro. Tegelikult mahuks kujunes ligi 926 miljonit eurot, mis on kavandatust 5% enam. Eriarstiabi eelarve kasutus oli 9 kuu seisuga kavandatust suurem, mis näitab teenuseosutajate soovi tagada parem teenuste kättesaadavus ja peegeldab ka raviasutuste võimekust tervishoiuteenust osutada. Viimast väljendab lisaks ka eriarstiabis esitatud ületöö hulk – 13,6 miljonit eurot 2024. I poolaastal. 2023. aastal esitati ületööd kokku üle 11 miljoni euro eest.

2024. aasta 9 kuu jooksul tasusime eriarstiabis 687 985 inimese ravi eest. Eelmise aasta sama ajaga võrreldes suurenes statsionaarse eriarstiabi teenuseid kasutanud inimeste arv 1% ning päevaravi saanud inimeste arv 2%. Eriarstiabi ambulatoorsete vastuvõttude, kaugkonsultatsioonide ja e-konsultatsioonide statistika leiab allolevast eriarstiabi kättesaadavuse peatükist.

Ravikulud on suurimad sisehaiguste põhialal (33% erialade kuludest) ning kirurgia põhialal (27% erialade kuludest). Raviarvetel kajastatud tervishoiuteenustest moodustasid rahastamise mõttes suurima osa uuringud ja protseduurid (27%) ning voodipäevad (25%). Uuringute ja protseduuride ning voodipäevade kasutus kasvas

võrreldes eelmise aasta sama perioodiga nii kasutuskordade arvu kui ka summa poolest. Täpsem ülevaade tervishoiuteenuste kasutuse statistika kohta on leitav meie kodulehelt www.tervisekassa.ee/koik-teenused.

Võrreldes eelmise aasta sama ajaga on ravi saanud inimeste arv kasvanud enamiku diagnoosirühmade lõikes, kõige enam silma- ja silmamanuste haiguste diagnoosirühmas. Vähenenud on diagnoosirühmas „tervise seisundit mõjutavad tegurid ja kontaktid terviseteenustusega“ ravi saanute arv. Rahastamine kasvas eelmise aasta sama perioodiga võrreldes kõige rohkem vähiravis, vähenes aga vaid hingamiseldite haiguste ravis.

2024. aasta 9 kuu jooksul esitasid tervishoiuteenuse osutajad meile tasumiseks 56 ülikallist ravijuhtu summas 7,6 miljonit eurot.

Alates 2024. aastast toetatakse läbi loodava rahastusmudeli (nn 50:50 mudel) üldhaiglate jätkusuutlikkust ja tagatakse osutatavate teenuste miinimumpakett lähtuvalt haigla liikide nõuetest. Uuele rahastusmodelile üleminek toetab ja pakub lisaväärtus eeskätt väiksematele üldhaiglatele, mis teenindavad vananeva ja kahaneva elanikkonnaga maakondi. 2024. aastal on 50:50 mudeliga liitunud Jõgeva Haigla, Läänemaa Haigla ning Raplamaa Haigla. Püsiva kuutasuna maksis Tervisekassa 9 kuu jooksul neile kolmele haiglale kokku 4,2 miljonit eurot.

Aruandeperioodil tasusime eriarstiabi kuutasu kokku üle 3,7 miljoni euro, mida on 609 tuhat eurot enam kui eelmisel aastal samal ajal. Eriarstiabi kuutasu maksime Hiiumaa Haiglale, kus rakendatakse 1. aprillist 2018 eelarvepõhist rahastamismudelit.

Valmisolekutasusid maksime 2024. aasta 9 kuu jooksul üle 63 miljoni euro ehk üle 13 miljoni euro rohkem kui eelmisel aastal samal ajal. Kõige enam mõjutas valmisolekutasude kulusid erakorralise meditsiini osakondade (EMO) rahastamine, mis lisati tervishoiuteenuste loetellu alates 1. jaanuarist 2020. EMO valmisolekutasudeks tasus Tervisekassa 2024. aasta 9 kuu jooksul kokku ligi 42 miljonit eurot, mida on üle 10 miljoni euro ehk 32% enam kui eelmisel aastal samal ajal.

Alates 2024. aasta märtsist loetakse Politsei- ja Piirivalveameti valduses oleva kopteriga sooritatav kiirabilend riikliku ülesande täitmiseks ning seda rahastatakse Tervisekassa tervishoiuteenuste loetelus kopteri kiirabilendude eest tasumise kohta sätestatud tingimustel ja korras. 9 kuu seisuga on Tervisekassa maksnud kiirabilendudeks valmisolekutasu 542 tuhat eurot.

Eriarstiabi kättesaadavus

2024. aasta 9 kuu jooksul toimus ligi 2,9 miljonit ambulatoorset eriarstiabi arsti, õe, ämmaemanda ja iseseisva tervishoiuspetsialisti vastuvõttu (kasv 6% võrreldes 2023. aasta 9 kuuga). Kõige enam vastuvõtte toimus günekoloogia (381 031, langus 4%), oftalmoloogia (238 224, langus 3%), koduõenduse (224 644, kasv 6%), psühhiaatria (180 627, langus 6%), üldkirurgia (162 148, kasv 2%) ja otorinolarüngoloogia (143 247, kasv 2%) erialadel. Üle 5% tõusis vastuvõttude arv rindkerekirurgia, koduõenduse, sisehaiguste, neurokirurgia, hematoloogia, näo- ja lõualuukirurgia, peritoneaaldialüüsi, luuüdi transplantatsiooni, ja ülikalli ravi valdkonnas. Tubakast loobumise nõustamisi oli 1183 ja alkoholitavitamise häire ennetuse vastuvõttude arv oli 9223.

Tervise infosüsteemi andmete põhjal oli 2024. aasta 9 kuu jooksul ambulatoorse eriarstiabi plaanilise esmase vastuvõtu mediaanooteaeg 14 päeva (1 142 618 broneeringut). Üle-eestiliselt on rohkem kui 42-päevase mediaanooteajaga erialad allergoloogia-immunoloogia, kardiokirurgia, suu-, näo- ja lõualuukirurgia ja plastika- ja rekonstruktiivkirurgia. 9 kuu jooksul oli kuni 42-päevase mediaanooteajaga esmaseid broneeringuid 75,78%. Aasta varem samal ajal oli see näitaja 76,03%. Piirkondlikes haiglates oli kuni 42-päevase ooteajaga esmaseid broneeringuid 63%, keskhaiglates 68,7% ja üldhaiglates 77,9%

2024. aasta 9 kuu jooksul väljastati kokku 85 607 e-konsultatsiooni saatekirja (12% ambulatoorse eriarsti vastuvõtu saatekirjade koguarvust). Kõige enam vastasid e-konsultatsioonidele Tartu Ülikooli Kliinikum (26 116 korda), Põhja-Eesti Regionaalhaigla (18 875 korda) ja Ida-Tallinna Keskhaigla (16 959 korda). Arvestades e-konsultatsioonide vastuste liike, piisas 35% juhtudest eriarsti täpsustavatest juhenditest ja konsultatsioonist perearstile, kuidas patsiendi raviga jätkata. Meditsiinilisest seisundist lähtuvalt vajas 2% patsientidest haiglaravi, 5% patsientidest eriarsti vastuvõttu 7 päeva jooksul ja 34% patsientidest 8–42 päeva jooksul. 20% patsientidele määrati eriarsti vastuvõtt rohkem kui 42 päeva pärast.

1.4 Õendusabi

2024. aasta 9 kuu õendusabi eelarveks oli kavandatud üle 67 miljoni euro, rahastamise tegelikuks mahuks kujunes 68,5 miljonit eurot. Seda on kavandatud üle miljoni euro ehk 2% rohkem. Õendusabi eelarve kasutust mõjutas 9 kuu jooksul kõige enam koduõendus- ja üldhooldusteenuse eelarve planeeritust kokku üle miljoni euro võrra suurem kasutus.

Statsionaarse õendusabi teenust sai 9 kuu jooksul kokku 10 638 inimest. Teenust kasutanud inimeste arv on eelmise aasta sama ajaga võrreldes kasvanud 2% võrra. Koduõenduse teenust osutati 9 kuu jooksul 7612 inimesele ja tehti 224 tuhat koduõendusvisiiti, mida on eelmise aasta sama perioodiga võrreldes 6% rohkem. Samal ajal pakutakse koduõendusteenust üha enam tervisekeskustes: 2024. aasta 9 kuu jooksul üle 28 tuhande korra, mida on võrreldes eelnenud aastaga 4% enam.

2024. aastal jätkame üldhooldekodude õendusteenuse rahastamist. Tervisekassa poolt rahastatud õendus-teenus võimaldab paremini jälgida üldhooldekodu elanike tervises seisundit ja anda vajaduse korral kvalifitseeritud abi, mille üheks oodatavaks mõjaks on prognoositud vähenevat kiirabi väljasõitude arvu ning senisest suuremat rahulolu tervishoiuteenuste kättesaadavusega.

Alates 2020. aastast rahastatakse statsionaarse õendusabi teenuse raames ka hospiitsravi. 2024. aasta 9 kuu seisuga osutab statsionaarset hospiitsravi 7 haiglat kokku 54 voodil.

1.5 Hambaravi

2024. aasta 9 kuu jooksul tasus Tervisekassa inimeste hambaraviteenuste ja -hüvitiste eest kokku ligi 79 miljonit eurot, mida on 22% enam kui aasta varem. Eelarve täitmine oli 100%.

Alates 1. jaanuarist 2024 vähenes täiskasvanute hambaravi omaosalus: ravikindlustatud täiskasvanute hambaravihüvitis tõusis seniselt 40-lt eurolt 60-le eurole (omaosalus 50%). Hambaravihüvitis tõusis ka suurenenud hambaravivajadusega inimestele, kelle seas on näiteks rasedad, alla 1-aastase lapse emad, puuduva töövõimega pensionärid, vanaduspensionärid jne. Hüvitist tõsteti 85 euro pealt 105 eurole ning langetati ka omaosalust 15 protsendilt 12,5 protsendile. Tervisekassa maksis 9 kuu jooksul täiskasvanute mitterahalist hambaravihüvitist kokku ligi 23 miljonit eurot, mida on üle 5,6 miljoni euro ehk 34% enam kui 2023. aastal samal ajal.

Täiskasvanute hambaravihüvitist kasutas 2024. aasta 9 kuu jooksul kokku 316 453 inimest ehk ligi 13 000 inimest enam kui aasta varem. Seejuures 60-eurost hambaravihüvitist kasutas ligi 183 000 inimest ning 105 eurost hüvitist, mis on mõeldud suurenenud hambaravi vajadusega inimestele, kasutas üle 136 000 inimese. Seejuures on kõige enam ehk ligi 7000 inimese võrra kasvanud 60-eurost hüvitist (2023. aastal 40 eurot) kasutanute arv.

Hambaproteesi hüvitist kasutas üle 29 000 inimese. Eelmise aasta sama perioodiga võrreldes on jäänud proteesi teenuseid kasutanud inimeste arv samaks.

Hambaarsti külastas kokku 173 973 inimest. 2024. aasta 9 kuu jooksul kasutas laste hambaraviteenust 151 000 last, mida on sama palju kui 2023. aastal samal ajal. Ortodontia teenust kasutanud laste arv suurenes 2024. aasta 9 kuuga võrreldes 2000 lapse võrra. Laste ortodontia ravijuhud täideti 108% ulatuses. Tervisekassa tasus 9 kuu jooksul laste hambaravi eest üle 37 miljoni euro, mida on 5,6 miljonit eurot ehk 18% enam kui 2023. aastal samal ajal. Laste ortodontiateenuse eest tasus Tervisekassa kokku üle 11 miljoni euro, mida on 2,3 miljonit eurot ehk 24% enam kui 2023. aastal samal ajal.

1.6 Kiirabi

Kiirabi 2024. aasta 9 kuu eelarveks kavandati 67 miljonit eurot ning eelarve täideti 100%. Võrreldes eelmise aasta tegeliku kasutusega suurenes kiirabi rahastamine üle 8 miljoni euro ehk 14% võrra.

Alates 2024. aastast on kiirabi eelarvesse planeeritud ka meremeeste kaugkonsultatsiooni teenus (varasemalt kajastusid need kulud muude tervishoiukulude real). Meremeeste kaugkonsultatsiooni teenuse eest tasusime ligi 16 tuhat eurot.

1.7 Ravikindlustamata inimeste vältimatu ravi

2024. aasta 9 kuu jooksul sai ravi 23 941 inimest (2023. aastal samal ajal 24 611 inimest) ja nende ravi eest tasusime 9,8 miljonit eurot ehk 14% enam kui aasta varem. Ravikindlustamata inimeste raviteenustele kavandatud eelarve täideti 90% ulatuses.

2023. aasta 9 kuuga võrreldes vähenes vältimatut ravi saanud ravikindlustamata inimeste arv 3% ehk 670 inimese võrra. Kõige rohkem vähenes aasta varasemaga võrreldes ambulatoorset ravi vajanud ravikindlustamata inimeste arv.

1.8 Muud tervishoiuteenused

Kuni 2022. aastani kontrollis Tervisekassa kõiki psühhiaatrilise sundravi ja vältimatu psühhiaatrilise abi raviarveid ning tasus ravikindlustamata inimeste vältimatu psühhiaatrilise abi, sealhulgas tahtest olenematu vältimatu psühhiaatrilise abi osutamise eest.

Alates 2022. aasta oktoobrist tasub Tervisekassa lisaks ülaltoodud teenustele ka määratud psühhiaatrilise sundravi ehk tahtest olenematu ravi eest, ühtlustades sellega tervishoiuteenuste rahastamist. Seega kuuluvad alates 2022. aasta oktoobrist kõik psühhiaatrilise abi teenused tervishoiuteenuste loetelu kaudu rahastatavate teenuste hulka: eelnevalt kaeti psühhiaatrilise sundravi kulud riigieelarvest Sotsiaalministeeriumi kaudu. 2024. aasta 9 kuu jooksul tasusime 163 inimese psühhiaatrilise sundravi teenuste eest kokku üle 4,9 miljoni euro. Võrreldes eelmise aasta sama aja tegeliku kasutusega suurenes psühhiaatrilise sundravi rahastamine 297 tuhande euro ehk 6% võrra.

2023. aasta 1. oktoobrist võrdsustati kliiniline psühholoog, logopeed ja füsioterapeut tervishoiutöötajaga. Selle muudatuse raames sõlmib Tervisekassa lepingud otse tervishoiuspetsialistidega. Lisaks sõlmitakse haiglavõrgu arengukava (HVA) haiglatega eraldi rahaline tervishoiuspetsialistide lisa. Leping võimaldab hoida ära osa perearstile suunatud rohkest paberimajandusest, mis kaasneb teraapiafondi raames teenuse osutamisega ning Tervisekassal on võimalus kuvada täpsemat teavet Tervisekassa partneritest nii perearstidele kui ka saatekirjaga patsiendile. 2024. aasta 9 kuu jooksul tasus Tervisekassa tervishoiuspetsialistide teenuse eest üle 4 miljoni euro.

Tervisekassa sai endale kohustuse alates 1. juulist 2024 korraldada ja rahastada tervishoiuteenuste osutamist vanglates ja arestimajades, samuti väljasaadetavate ja kinnipeetud rahvusvahelise kaitse taotlejate tervisekontrolli. Reformi aluseks olevad seadusemuudatused võeti Riigikogus vastu 2023. aastal. Vanglate meditsiiniosakonnad pakuvad kinnipeetavatele ambulatoorset üld- ja eriarstiabi ning statsionaarseid tervishoiuteenuseid, mille eest hakkavad vastutama haiglad: Tallinnas Lääne-Tallinna Keskhaigla, Jõhvis Ida-Viru Keskhaigla ja Tartus Viljandi Haigla. Tervishoiutöötajad on nendes asutustes tööl vastavate haiglatega sõlmitud töölepingute alusel.

Tervishoiuteenuste rahastamine toimub Eesti tervishoiusüsteemis kehtivatel alustel ja hinnakirja järgides, arvestades seadusandluses sätestatud erisusi. Uus vanglatervishoiu korraldus hõlmab ka Tartu ja Viru vanglate arestimaju, Politsei- ja Piirivalveameti Tallinna, Pärnu, Kuressaare ja Kärdla arestimaju ning PPA kinnipidamiskeskust. Teistes arestimajades (Narva, Rakvere, Viljandi, Võru, Paide, Rapla, Haapsalu, Valga) on vajadusel tagatud tervishoiuteenuse osutamine läbi kiirabi, mida samuti rahastab Tervisekassa. 2024. aasta kolme kuu jooksul tasusime vanglameditsiini teenuse eest kokku ligi 1,4 miljonit eurot.

2. Tervisedendus

Tervisedenduse valdkonna 2024. aasta 9 kuu eelarveks oli kavandatud 3 miljonit eurot, rahastamise tegelikuks mahuks kujunes 2,6 miljonit eurot ehk kavandatud eelarvest 84%.

Laste ja noorte tervislikule arengule suunatud tegevuste osas jätkame ka sel aastal projektidega, mis on seotud hammaste tervise (Suukool), vaimse tervise (Peaasi.ee) ja reproduktiivtervise edendamisega (seksuaaltervis.ee). Septembris algas registreerimine Tervisekassa ja Suukooli ellu kutsutud juhendatud hambapesu projekti. Lasteaegades läbiviidava juhendatud hambapesu eesmärgiks on laste igapäevase hambapesu harjumuse kujundamine, suutervisealase teadlikkuse tõstmine ning Eesti laste hammaste tervise parandamine. Tervisekassa toetab ka lasteaegadele suunatud Seikluste laegas teadusspõhist sekkumisprogrammi, milleks on 4-7-aastaste laste tervislike toitumis- ja liikumisharjumuste kujundamine ja lapsevanemaid kaasav sekkumine lasteaias.

Elanikkonna teadlikkusele suunatud tegevuste käigus toimus 9 kuu jooksul terviseportaali teavituskampaania "Uudishimu on tervistav!", mille eesmärgiks oli tutvustada senist digilugu.ee asendavat uut portaali ning suurendada teadlikkust selle võimalustest ja eelistest. Terviseportaal valmis Tervisekassa ning Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskuse koostöös 2023. aasta lõpus ning on kättesaadav aadressilt <https://www.terviseportaal.ee/>.

Sõeluuringutel osalemise teadlikkuse ja hõlmatused tõstmiseks viisime aasta alguses läbi emakakaelavähi sõeluuringu kampaania ning jätkasime mikrokogukondade kaasamisega raamatukogudes korraldatavate vestlusringide näitel (Haapsalu ja Pärnus). Samuti toimus rinnavähi sõeluuringu kampaania, mille järeluuringu tulemused näitasid, et küsitluses osalejatest 92% märkas kampaaniat meedias, kuulis-vaatas temaatilist saadet või luges artiklit. Meediaagentuuri sõnul on antud tulemus nende kampaaniate seas viimase 5 aasta kõrgeim. Viisime läbi erinevaid kommunikatsioonitegevusi (mh rinnakabiinid Pärnu rannas ja kampaania koostöös R-kioskiga). Septembris viisime läbi jämesoolevähi kampaania.

Aprillis toimus südamekuu teavituskampaania. Alates 45. eluaastast on meeste peamine surma põhjus vereringeelundite haigused, samuti on mehed need, kes jõuavad arstile alles viimases hädas. Soovisime kampaaniaga kõnetada eelkõige nooremaid mehi, et tõsta nende teadlikkust käitumuslike tegurite mõjust südameveresoonehaiguste ennetamisel.

Alates 2024. aasta veebruarist võimaldatakse HPV-vastase vaktsiiniga vaktsineerida ka poisse, millega seoses aitasime Terviseametil viia läbi HPV teavituskampaania, sh luua uued trükised ja täiendada vaktsineerimise veebi www.vaktsineeri.ee.

Septembris läks ETV-s eetrisse meeste vaimset ja füüsilist tervist käsitleva 6-osalise saatesarja „Mehed, hakame elama!“ 3. hooaeg. Läbi saatesarja soovime tõsta eelkõige meeste terviseteadlikkust peamistest meeste tervist kahjustavatest riskidest ning rääkida ennetamise võimalustest.

Vaktsineerimise hõlmatused ja teadlikkuse tõstmiseks teostasime märtsis koos Terviseametiga puukidest levivate haiguste ja puukentsefaliidi vastase vaktsineerimise teavituskampaania. Augustis-septembris toimus laste vaktsineerimise teavituskampaania II laine, mille fookuses olid kooliealiste laste vaktsineerimised (sh HPV). Septembris alustas Eesti-ülel teekonda nakkushaiguste rändnäitus "Jälle need nakkushaigused! Sa jandi jagu haiguspuhanguid ja ravi", mis peatub aasta jooksul 22 eri paigus ja kuhu on juurde loodud inimeseõpetuse õppeaine raames vastav õppeprogramm. Septembris algasid ettevalmistused gripp-COVID-19 teavituskampaaniaks.

Tervisekassa koordineerida on Eesti iga maakonna tervisedendajate ja tervisekommunikatsiooni spetsialistide võrgustik. Nende ülesandeks on tervisekommunikatsiooni ja -ennetuse sõnumeid viia Eesti väiksematesse paikadesse ja olla igale inimesele veelgi lähemal - sellega tugevdame tõenduspõhise terviseinfo kättesaadavust ning tervisealase kirjaoskuse kasvu; - ning kaardistada ja anda Tervisekassale infot paikkondlike ennetusteenuste väljakutsetest ja arendusvajadustest lõpptarbija vaatest.

2024. aasta esimese poolaasta jooksul mehitati maakondade haridusasutuste tervisedendajate võrgustik. Haridusasutuste tervisedendajate rolliks on suurendada lasteaegade ja koolide suutlikkust nii laste kui ka enda

personali tervise ja heaolu toetamisel, seda nii toitumise, vaimse tervise, liikumise, sõltuvusainete tarvitamise jm osas.

Tervishoiusüsteemi arendamisele suunatud tegevustes olid kesksel kohal auditeerimine, uute indikaatorite loomine ning ravijuhendite väljatöötamine. Algatati kliiniline audit organdoonorluse vaatest välja jäämise tasanditest ja põhjustest kesk- ja üldhaiglates. Samuti avaldati sihtvaliku „Meestele osutatud teenused enne IVF (In Vitro Fertilisation) tsükli“ tulemused. Jätkusid varasemalt kinnitatud ravijuhendite rakendustegevused, sh viidi läbi 12 erineva ravijuhendi koolitussarjad enam kui 4500-le tervishoiuvaldkonna spetsialistile.

3. Ravimid

2024. aasta 9 kuu ravimite rahastamise mahuks oli kavandatud 164 miljonit eurot, rahastamise tegelikuks mahuks kujunes ligi 170 miljonit eurot, mis on võrreldes 2023. aasta 9 kuuga ligi 3,9 miljonit eurot ehk 2% vähem. Tuleb arvestada, et võrdlusperioodi baas oli ebaharilikult kõrge pandeemia käigus hangitud COVID-19 vaktsiinide kõlblikkustähtajast tingitud vaktsiinide mahakandmise tõttu. Kavandatud eelarve maht ületati 3,8% võrra.

Ravimite eelarve täitmist mõjutas kõige enam kindlustatutele kompenseeritavate retseptiravimite planeeritust suurem kulu, mis oli ca 7,7 miljoni euro võrra kavandatust suurem. Seda mõjutas uute ravimite hüvitamistootluste väga suur arv ning läbirääkimiste oodatust sujuvam kulgemine. See omakorda on hinnanguliselt tingitud ravimite tootjate soovist kindlustada käive ka tulevastel majanduslanguse aastatel. Kasvas ka soodusretseptide arv ehk ravimikasutus.

Patsientide omaosalus ja täiendav ravimihüvitis

Apteegis müüdavate soodusravimite puhul tasub osa retsepti maksumusest Tervisekassa ja vastav summa arvestatakse apteegis automaatselt ravimi hinnast maha. Erinevate haiguste ja ravimite puhul kehtivad erinevad soodusmäärad, mis on kehtestatud Vabariigi Valitsuse ja terviseministri määrustega, mis omakorda tuginevad ravikindlustuse seadusele. Seega näeb seadus ravimite ostmisel ette ka teatava omaosaluse. Omaosalus on minimaalne, kui koostöös apteekriga valitakse soodsaim retseptiravim. Kui aga eelnevale vaatamata kujuneb omaosalus liiga suureks, siis tasub Tervisekassa patsiendile täiendavat ravimihüvitist. See on ette nähtud neile, kelle ravimivajadus on suurem ja kulud ravimitele seega kõrgemad.

2024. aasta 9 kuu jooksul on täiendavat ravimihüvitist kasutatud 5,3 miljoni euro ulatuses ehk 13% rohkem kui 2023. aastal samal ajal, eelarve on ületatud 321 tuhande euro ehk 6% võrra. 2024. aasta 9 kuu jooksul kasutas ravimihüvitist 838 080 inimest ehk 12 358 inimest rohkem kui eelmisel aastal samal ajal. See on ootuspärane, sest järjest enam inimesi kasutab samaaegselt koos mitmeid erinevaid ravimeid.

HIV-i ravimid, antidootid ja immuunpreparaadid

2024. aasta 9 kuu jooksul tasusime HIV-i, antidootide ja immuunpreparaatide eest üle 12 miljoni euro, mis on 735 tuhande euro võrra vähem kui eelarvesse planeeritud. Kavandatud eelarve maht oli 6% võrra alatäidetud. Alakasutatud on antidootide eelarve, sest selle raskesti prognoositava vajaduse taustal selgus, et olemasolevad varud on piisavad ning lisahankeid esimesel poolaastal vaja polnud. Oluliselt on üle kasutatud immuunpreparaatide eelarve, sest sihtrühma laiendamine HPV vaktsiini osas poistele ning üle ootuste edukalt kulgenud vaktsineerimine tõi kaasa nõudluse järsu kasvu ning vajaduse tärned planeeritust varasemaks tõsta.

4. Ajutise töövõimetuse hüvitised

2024. aasta 9 kuu jooksul maksime ajutise töövõimetuse hüvitisi kokku üle 114 miljoni euro, mida on üle 2 miljoni euro ehk 3% vähem kui eelmisel aastal samal ajal. Ajutise töövõimetuse hüvitiste eelarve väiksemale kasutusele avaldab käesoleval aruandeaastal mõju haigushüvitiste maksmise vähenemine.

Haigushüvitisi maksime käesoleva aasta 9 kuu jooksul üle 6 miljonit eurot ehk 7% vähem kui eelmisel aastal samal ajal. Alates 1. juulist 2023.a taastati haigushüvitiste maksmisel koroonaeelne kord, millega esmase haiguslehe väljastamisel on kolm esimest päeva töötaja omavastutus, tööandja maksab hüvitist neljandast kaheksanda päevani ja alates üheksandast haiguspäevast maksab hüvitist Tervisekassa. Vana korra taastamine on vähendanud haiguslehtede võtmist märgatavalt.

2024. aasta 9 kuu jooksul kasutas haigushüvitist 105 269 inimest, mida on üle 44 tuhande inimese ehk 30% vähem kui eelmisel aastal samal ajal, mil haigushüvitisi kasutas 149 612 inimest. Haigusjuhtude arv oli 9 kuu jooksul 268 572 juhtu. Juhtude arv vähenes eelmise aasta sama ajaga võrreldes 28 338 juhu ehk 10% võrra. Tervisekassa poolt hüvitatud töövabastuspäevade arv vähenes eelmise aastaga võrreldes samuti 10%. 2023. aasta esimesel poolaastal kehtis veel soodsam haigushüvitise maksmise kord, kus Tervisekassa võttis hüvitamise kohustuse üle 6ndast töövabastuse päevast.

Hooldushüvitisi kasutas 2024. aasta 9 kuu jooksul 46 484 inimest ehk 1% vähem kui eelmisel aastal samal ajal. Hooldusjuhtumeid oli 9 kuu jooksul kokku 101 152. Juhtude arv suurenes eelmise aasta sama ajaga võrreldes 1679 juhu ehk 2% võrra.

Alates 1. juulist 2024 jõustus ravikindlustuseeaduse muudatus, millega loodi väikelaste vanematele vanemahüvitisele töölle naasmisel soodsam haigus- ja hooldushüvitiste arvestamise kord. Tervisekassa makstava haigus- ja hooldushüvitise arvestamisel on aluseks kas inimese eelmise kalendriaasta sotsiaalmaksuga maksustatava tulu alusel arvutatav hüvitise päevamäär või tema jagatava vanemahüvitise päevamäär. Muudatusega makstakse hüvitist inimesele soodsama määra alusel.

Tööõnnetushüvitisi kasutas 2024. aasta 9 kuu jooksul 2428 inimest ehk 3% vähem kui eelmisel aastal samal ajal. Tööõnnetusjuhtumi keskmine pikkus vähenes 2 päeva võrra.

Kuigi sünnitushüvitiste väljamakseid Tervisekassa enam ei tee, kajastub 2024. aasta 9 kuu eelarves Tervisekassale tagasi makstud enamakstud sünnitushüvitis summas ligi 11 tuhat eurot.

5. Meditsiiniseadmete hüvitised

Meditsiiniseadmeid hüvitati 2024. aasta 9 kuu jooksul 14,6 miljoni euro ulatuses, mis jääb kavandatud eelarve piiresse. Võrreldes 2023. aasta sama ajaga on meditsiiniseadmete hüvitiste rahaline maht kasvanud 9% ehk 1,26 miljoni euro võrra ning meditsiiniseadmete kasutajate arv kasvanud 6% ehk 5058 inimese võrra.

Meditsiiniseadmete hüvitiste rahalist kasvu mõjutab enim pump- ja sensorravi kasutajate jätkuv kasv. 2024. aasta 9 kuu jooksul kasutas seadmeid 3773 inimest, mida on võrreldes 2023. aasta sama ajaga 454 inimese võrra rohkem, kulu eelarvele on kasvanud ligi 706 tuhande euro võrra.

Esmakordselt hakkas Tervisekassa selle aasta algusest rahastama kompressioontooteid rinnaoperatsioonijärgseks raviks, et soodustada operatsioonihaavade paranemist ja vähendada valu ning seeläbi aidata kaasa kiiremale taastumisele. Sellest on ka tingitud meditsiiniseadmete grupis nähtuv eelarvekasv. Uut tüüpi tooteid on saanud 482 patsienti ning kulu eelarvele on ligi 76 tuhat eurot, mis on kooskõlas prognoosituga.

Alates 2024. teisest poolaastast laiendati skleraalse ravikontaktläätsede rahastust patsientidele, kellel on tõsine sarvkesta ektaasia või armid või äge ravile mittealluv sarvkesta pinnadefekt, nägemisteravuse parandamiseks. 2024. kolmanda kvartali jooksul hüvitas Tervisekassa 11 patsiendile 20 skleraalist ravikontaktläätsed, mis on kooskõlas prognoosituga.

6. Eestis kindlustatu ravi välisriigis

Eestis kindlustatu raviks välisriigis kavandasime 2024. aasta 9 kuu jooksul üle 6 miljoni euro, mida on 3,6 miljonit eurot enam kui eelmisel aastal samal ajal. Eelarve täideti 81%.

2024. aasta 9 kuu jooksul on Tervisekassa välisriigis eelloaga plaanilise ravi eest tasu maksmise kohustuse üle võtnud 47-lt (sh 11 last) taotluse esitanud kindlustatult. Nendest 14 kindlustatut (sh neli last) suunati välisriiki ravile või uuringutele, kaheksal juhul tehti analüüs(id) (sh kuus last). Tervisekassa võttis 25 kindlustatu puhul tasu maksmise kohustuse üle seoses luuüdi mitesugulusdoonori otsingutega Soome Punase Risti vere teenistuse kaudu. Keelduvaid otsuseid oli vaadeldaval perioodil kuus, tühistati/tagastati viis taotlust.

Aruandeperioodil esitati teistest riikidest plaanilise ravi eelloa alusel raviarveid kogusummas 2,1 miljonit eurot, millest 745 tuhat eurot luuüdidoonori otsinguga seotud kulude eest. Eelarve täitmist vaadates tuleb arvestada, et aruandeperioodil ei kajastata eelloa vormi S2 alusel esitatud ravikulud ega ka meditsiinilise transpordi kulud. Samuti ei ole kõigil 2024. aastal välisriiki ravile suunatud patsientide ravikulud käesoleva aruande koostamise ajaks veel välisriigi raviasutuste poolt esitatud (kas tervishoiuteenust ei ole veel osutatud või ei ole ravikulude arvet veel edastatud).

7. Muud kulud

2024. aasta 9 kuu jooksul maksime muude kulude eelarvest kokku üle 28 miljoni euro ning eelarve täideti 85%.

EL-i liikmesriikides kindlustatutele vajamineva arstiabi eest tasub esmalt Tervisekassa, aga tervishoiuteenuste kulud kannab lõpuks inimese kindlustajariik. Eestis ravi saanud teistest liikmesriikidest pärit patsientide tervishoiuteenuste ja väljastatud soodusravimite eest tasusime 9 kuu jooksul kokku ligi 1,7 miljonit eurot, millest üle 90% moodustavad tervishoiuteenuste kulud.

Mitmesuguste tervishoiukulude eelarve täitmisest suurema osa moodustavad residentuuri kulud. Residentuuri kulude kavandamisel lähtutakse tervishoiuvaldkonna üliõpilaste arvust ja kokkulepitud tasu maksmise põhimõtetest. 2024. aasta 9 kuu jooksul maksime residentuuri kuludeks üle 20 miljoni euro, mida on eelmise aasta sama ajaga võrreldes ligi 3 miljonit eurot enam. Kulude kasvu mõjutas kõige enam arstide töötasu alammäära tõus 2024. aasta 1. aprillist.

Innovatsioonifondist maksime 9 kuu jooksul üle 6 miljoni euro, mida on ligi 2 miljonit eurot enam kui eelmisel aastal samal ajal. Innovatsioonifondi vahendite kasutamise alus on ravikindlustuse seaduse § 4, mille järgi Tervisekassa võib ravikindlustuse vahendeid ja Tervisekassale riigieelarvest eraldatud vahendeid kasutada tervishoiuteenuste osutamise kvaliteeti, kättesaadavust ja efektiivsust arendavate tegevuste või projektide ning tervisesüsteemi arendustegevuste eest tasumiseks. Vastavad kulud kooskõlastatakse Sotsiaalministeeriumiga.

2024. aasta 9 kuu jooksul tasusime innovatsioonifondist ligi 3 miljonit eurot uue põlvkonna tervise infosüsteemi (UPTIS) väljaarendamiseks. UPTIS-e eesmärk on muuta tervise infosüsteemi andmete esitamine ja nende kasutamine nii mugavaks, turvaliseks ja efektiivseks, et digilahendused võimaldaksid ravimeeskonnal rohkem aega pühendada ravitööle ja inimlikule kontaktile. See tagab inimkesksed ja personaalsed teenused. Tervisejuhtimise töölaua arendusteks maksime üle 1,3 miljoni euro. Tervisejuhtimise töölaud on tervishoiutöötajatele mõeldud tervise infosüsteemi kasutajaliides, mille abil terviseandmetest kiirelt ja mugavalt ülevaade saada ning vajalik ühiselt dokumenteerida. 2024. aasta tegevused on keskendunud arendustele, ühendamiseks tervishoiutöötajate poolt soovjal vastuvõetud Andmevaaturit ja Tervisejuhtimise töölauda, et tagada kõik olulised terviseandmed ühest kohast. Esimeste teenustena saavad töölaual kättesaadavaks diagnooside, uuringute, immuniseerimiste, töövõimetuslehtede ja operatsioonide kuvad. Järgnevad analüüside risttabel ja muud Andmevaaturit kuvad.

Alates 2022. aasta 1. maist käivitus Eestis vaktsiinikindlustuse süsteem. Selle eesmärk on inimesele vaktsiinide kasutamise tagajärjel tekkinud tervisekahju või surma korral varalise ja mittevaralise kahju hüvitamine. Vaktsiinikindlustuse süsteemi rakendati algselt tagasiulatuvalt COVID-19 vaktsiinide põhjustatud kahjujuhtumitele ning alates 2023. aastast laienes süsteem ka muudele vaktsiinidele, sh immuniseerimiskava vaktsiinidele, gripi-, puukentsefaliidi- ja reisivaktsiinidele. Vaktsineerimise tõttu raske tervisekahju saanud inimestel on võimalus Tervisekassast hüvitist taotleda. Taotluse saab esitada terviseportaalis, saata digiallkirjastatult e-posti aadressil või posti teel allkirjastatult paberil. 2024. aasta 9 kuu jooksul rahaldasime 3 taotlust summas 233 tuhat eurot. Vaktsiinikindlustuse halduskuludeks kasutasime 2024. aasta 9 kuu jooksul ligi 45 tuhat eurot.

Alates 2022. aastast korraldab Tervisekassa riigi ravimite lao logistikat. Ravimite lao logistikakuludeks kasutasime 9 kuu jooksul 201 tuhat eurot, mida on ligi 43 tuhat eurot vähem kui eelmisel aastal samal ajal.

Tervishoiu infosüsteemide haldus- ja hoolduskuludid tasusime ligi 5,3 miljonit eurot (2023. aastal 2,7 miljonit eurot). See võimaldab töös hoida ja hooldada tervishoiuteenuste pakkumist hõlbustavaid keskeid e-tervise tooteid. Kulude tõus on tingitud Tervisekassa e-tervise tooteportfelli laiemisest ehk toodete, mida Tervisekassa juhib ja rahastab, arvu kasvust. 2024 lisandusid pildipanga, digiregistratuuri, e-konsultatsiooni ja otsustustoe lahenduste kõrval ka Tervisejuhtimise töölaua ja Terviseportaali ülalpidamiskulud. Kulud mõjutab ka teenuste hinna kallinemine (nt pildipank).

Tervishoiu arenduskuludeks maksime mitmesuguste projektide tegemiseks 515 tuhat eurot. Lisaks on muudes kuludes kajastatud hulgimüüjatele edasimüüdavate suukaudsete COVID-19 ravimitega (Paxlovid) seotud kulud summas 64 tuhat eurot.

Muid tervishoiukuludid vähendavad haiglaravimite hinnakokkulepete tagasimaksud.

Tervisekassa tegevuskulud

Tervisekassa 2024. aasta 9 kuu tegevuskuludeks oli planeeritud üle 16 miljoni euro, eelarve täideti 89%.

Tööjõukulude 9 kuu eelarveks oli kavandatud 8,7 miljonit eurot, millest kasutati 93%. Tervisekassa töötajate (täidetud ametikohad) arv 30. septembri seisuga oli 200.

Majandamiskuludes kajastatakse igapäevategevusega seotud kulud, Tervisekassa töötajate koolituskulud, konsultatsioonide (sh auditeerimise) ja uuringute kulud. Majandamiskulude eelarve täitsime 88% ulatuses.

Infotehnoloogia valdkonnas vahetas Tervisekassa 2023. aastal välja vananenud infrastruktuuri, mis teenindab nii digiresepti, raviarveldust ja kõiki Tervisekassa andmekogude funktsionaalsusi. Uue infrastruktuuri rajasime kasutades pilvetehnoloogiaid, mille abil saame teenuste arendamist kiirendada, eriti koos teenusepõhise organisatsiooni töökorraldusega. Lisaks võimaldab pilvetehnoloogia töökindlust kasvatada ning kasutada küberturbe tagamisel maailma tippteenuseid ja tehnoloogiaid. Pilveteenuste kasutuselevõtuga on tekkinud hüpe infrastruktuuri kuludes oodatavale tasemele, võrreldes vana amortiseerunud raudvara kasutusega.

Infotehnoloogia kulud olid 2024. aasta 9 kuu seisuga 3,5 miljonit eurot (eelarve täitmine 86%). 2024. aastal alustasime uue Partnerportaali ning Järelevalve infosüsteemi arendamisega. Järelevalve infosüsteemi arendamise eesmärgiks on tõhustada nõuete menetlemise mahtu ja seeläbi suurendada menetletud nõuete arvu.

2024. aasta 9 kuu arenduskuludest moodustasid tervishoiuteenuste arendamise ja auditeerimise kulud ligi 114 tuhat eurot ning väliskommunikatsiooni kulud 34 tuhat eurot.

Muudest tegevuskuludest moodustavad kõige suurema osa käibemaksukulud, mis aruandeperioodil olid kokku üle miljoni euro (eelarve täitmine 95%).

Raamatupidamise 9 kuu aruanne

Bilanss

Aktiva (tuhandetes eurodes)	30.09.2024	30.09.2023
Käibevara		
Raha	679 380	672 825
Nõuded ja ettemaksed	193 951	181 240
Varud	15 176	22 417
Käibevara kokku	888 507	876 482
Põhivara		
Materiaalne põhivara	181	89
Põhivara kokku	181	89
Aktiva kokku	888 688	876 571

Passiva (tuhandetes eurodes)	30.09.2024	30.09.2023
Kohustised		
Võlad ja ettemaksed	163 804	165 706
Lühiajalised kohustised kokku	163 804	165 706
Kohustised kokku	163 804	165 706
Netovara		
Reservid	175 881	159 021
Eelmiste perioodide tulem	523 739	425 109
Aruandeaasta tulem	25 264	126 735
Netovara kokku	724 884	710 865
Passiva kokku	888 688	876 571

Tulemiaruanne

Tuhandetes eurodes	01.01.2024 – 30.09.2024	01.01.2023 – 30.09.2023
Sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa, tegevustoetus ja sissenõuded teistelt isikutelt	1 735 168	1 628 617
Ravikindlustuse kulud	-1 728 585	-1 545 156
Sihtfinantseerimise tulud	9 897	41 704
Sihtfinantseerimise kulud	0	0
Brutotulem	16 480	125 165
Üldhalduskulud	-13 572	-12 053
Muud tegevustulud	4 342	2 601
Muud tegevuskulud	-1 070	-1 664
Tegevustulem	6 180	114 049
Intressi- ja finantstulud	19 084	12 686
Aruandeaasta tulem	25 264	126 735